

ούτε την αξία των όσων βρήκαμε και πρέπει να διατηρήσουμε θα μάθουμε, ούτε να κρίνουμε και να αξιολογήσουμε θα μπορούμε τα έργα, που έμεις οι ίδιοι θα κληθούμε να τους δώσουμε μια θέση στη ζωή μας. Είναι, λοιπόν, άφορη η να καταπιαστούμε με το θέμα αυτό. Μέσο δὲ τοῦ ἔργου καὶ τῆς προσοικιότητος ἐνὸς Μιχαήλ, ἡ εὐκαιρία εἶναι μεγάλη.

Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπὸ ὅλα τούτα, σὰν πατρινοί, ὀφείλουμε νὰ τιμήσουμε τὸν Π. Μιχαήλ, πὺν ἡ ἀξία του σὰν κορυφαῖον αἰσθητικὸν καὶ ἀνθρώπου, δὲν μετριέται μόνο με τὴν ιδιότητα τοῦ καθηγητῆ. Ἰδιαίτερα, γιὰ τὴν ιδιότητά του σὰν καθηγητῆ στο Πολυτεχνεῖο, θὰ μπορούσαν νὰ μᾶς μιλήσουν ἐπιστήμονες πὺν ὑπῆρξαν μαθητές του καὶ τώρα κάνουν καριέρα στὴν Πάτρα. Ἀλλὰ καὶ με τὸ ἔργο του γενικὰ καὶ εἰ-

δικὰ θὰ πρέπει ν' ἀσχοληθοῦν, πλατεῖα μάλιστα κι' ἐλπίξω ἡ ΤΑΡΙΑ ν' ἀφιερῶσει ἕνα τεῦχος γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ, κάνοντας ἀρχὴ σὲ μιὰ σειρά ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴ τοῦ Π. Μιχαήλ.

Θὰ προτεῖναμε, ἀλλὰ ἡ πρωτοβουλία ἀνήκει πὰ στο Δῆμο, μιὰ ἐκθεση με σχέδια κ.λ.π., πὺν ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχουν καὶ ἡ κυρία Ἐφη Μιχαήλ, ζωγράφος διακεκριμένη, ἐλπίζει κανεῖς, πὺς θὰ ἤθελε νὰ διαθέσει γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ, ὅσα βέβαια διακρίσει ἡ ἔκθεση. Αὐτὰ εἰσφέρονται σὰν ιδέες. Ἄς γίνεῖ κατὶ ἄλλο καὶ κατὶ σπουδαιότερο. Ἐὰν ὁ Δῆμος καὶ μεῖς κάνουμε ὅτι εἶναι στο χῆρμὸς μας, γιὰ νὰ τιμηθῇ αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος, θάχουμε ἐξοφλήσει ἕνας χρέος.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΒΒΟΤΡΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ «ΥΔΡΙΑ»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ

Ἡ Πάτρα ἔχει ἀνάγκη ἐνὸς καλοῦ πνευματικοῦ ὀργάνου. Εἶναι παλιὸ τὸ αἶτημα. Γίνανε στὸ παρελθὸν φιλότιμες προσπάθειες καὶ βρέθηκαν καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι πὺν διάθεσαν καὶ κόπους καὶ χρήματα καὶ ἐργασία, γιὰ νὰ στεριώσουν ἕνα περιοδικὸ ἀξιώσεων. Δυστυχῶς κανένα δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ. Πολλὲς οἱ αἰτίες. Ὅσοι ἀσχολοῦνται ὑπεύθυνα με τὰ Γράμματα τίς γνωρίζουν καὶ θὰ ἦταν ματαιοπονία νὰ τίς ἐπαναλάβουμε.

Ἐνα πνευματικὸ ἔντυπο, σὲ ὅποιαδήποτε μορφή, μόλις κυκλοφορεῖ, μοιάζει λὲς καὶ ἔρχεται στὴ ζωὴ ἕνας νέος ἄνθρωπος. Εἶναι σὰ μιὰ γέννα μιὰς καινούργιας ὑπαρξης. Ἐλπιδοφόρος σὲ πολλοὺς τομεῖς.

Ὅταν τὸ ἴδιο ἔντυπο σταματᾷ, ὅταν κλείνει, ὅπως λέμε, τότε μοιάζει με ἕνα θάνατο. Γιατὶ παῖρνει μαζί του ὅλες τίς ἐλπίδες πὺν εἶχε φέρει, γιατί μαζί του σβήνει τὸ φῶς πὺν εἶχε φεγγίσει, πὺν εἶχε φωτίσει νοῦ καὶ καρδιά. Στὸ κλείσιμό ἐνὸς περιοδικοῦ ποιότητος, σὰ βανώνεται καὶ ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ἐλευθερία.

Με μεγάλη χαρὰ βλέπω τώρα καὶ μερικὸ καιρὸ νὰ κυκλοφορεῖ τὸ περιοδικὸ «ΤΑΡΙΑ». Με συνέπεια σὲ καθαρὰς πνευματικὲς ἀρχές, με ψηλοὺς στόχους, ἐλεύθερα ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα, με σωστὴ ρότα πορείας, ἀνάμεσα ἀπὸ τίς τὸσες συμπληγάδες τῆς παραξενυγῆς ἐποχῆς μας. Φέρνει δροσνέρο ἀπὸ καθαῖες φλέβες ὑδάτων πνευματικῆς ὁμορφιάς.

Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ στεριώσει, νὰ ἐδραιωθεί στὴ συνείδηση ὅλων πὺν πασχίζουν γιὰ ἕνα καλλίτερο αὐριο, γιὰ μιὰ σωστὴ καὶ ἀνεξάρτητη σκέψη. Νὰ γίνεῖ ἡ δροσοπληγὴ στὴν κάρνα γιὰ κατὶ τὸ ἀνθρωπινότερο, τὸ ἀξέγκλωστο καὶ τὸ ἀληθινὸ.

Ἡ «ΤΑΡΙΑ» πρέπει νὰ γίνεῖ τὸ φυλαχτὰρι τῶν νέων. Οἱ φοιτητές, οἱ ἀπόφοιτοι Γυμνασίου, οἱ νέοι ἄνθρωποι πὺν καθημερινὰ μπαίνουν στὴ στράτα τῆς ζωῆς, νὰ τὸ δεχτοῦνε σὰ δικό τους, νὰ τὸ κάνουν δικό τους περιοδικὸ καὶ νὰ ἀμυνθοῦν γιὰ νὰ μείνῃ δικό τους

Νὰ πάρουν ἐνεργὸ μέρος καὶ στὴν ἔκδοση καὶ στὴ σύνταξη καὶ στὴ διάδοσή του. Με τὸ ἔντυπο αὐτὸ νὰ κάνουν αἰσθητὴ τὴν πνευματικὴ παρουσία τους, νὰ φέρουν στὸ φῶς τὰ μηνύματα, τίς ιδέες, τοὺς δραματισμούς του, τὴν ὅλη γοητεία πὺν δίνει ἡ Τέχνη τοῦ Λόγου.

Καὶ παράλληλα χρέος καὶ τῶν ἄλλων πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς πολιτείας μας, εἴτε εἶναι δημόσια πρόσωπα καὶ ὑπεύθυνα εἴτε ἄλλα καὶ ἀνεύθυνα, νὰ βοηθήσουν στὸν τομέα τῆς κυκλοφορίας τῆς. Ἄν δὲν γίνεῖ αὐτὸ, φοβᾶμαι πὺς θάρθει μιὰ μέρα καὶ ἡ θανασία, ἡ ἀξία κάθε τιμῆς καὶ ἀγάπης προσπάθεια, θάρθει, λέγω μιὰ ἀποφράδα ὥρα, πὺν θὰ γύρει καὶ αὐτὴ, θὰ στραγγίξει, θὰ σβήσει.

Καὶ τότε θὰ συμβεῖ — αὐτὸ πὺν σημείωσαμε στὴν ἀρχὴ — ἕνας νέος πνευματικὸς θάνατος, ὀδυνηρὸς καὶ χωρὶς ἐλπίδα «ἀναστάσεως». Ἡ «ΤΑΡΙΑ» πὺν ξεκίνησε τόσο σωστά, τόσο ἐλεύθερα καὶ τόσο ὑπεύθυνα πρέπει νὰ ἐπιβιώσει. Αὐτὸ εἶναι χρέος κάθε πνευματικοῦ ἀνθρώπου πὺν κατοικεῖ σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν πανάρχαια πολιτεία τοῦ κερδῶν καὶ τοῦ λόγιου Ἐρμῆ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ

ΣΗΜ. ΤΑΡΙΑΣ : Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ, προορισμένη στὴν ΤΑΡΙΑ, δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν κ. Γ. Καραλή καὶ στὴν τακτικὴ του στήλη τῆς τοπικῆς ἐφημερίδος.

ΝΩΝΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παρηκολούθησα με πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ νέο καὶ μοναδικὸ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ τῆς Πάτρας «ΥΔΡΙΑ» ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεώς του. Τὸν περασμένο μῆνα ἐκυκλοφόρησε τὸ ἔκτο (6) τεῦχος σὲ νέο σχῆμα ἀπλό, καλλιτεχνικὸ καὶ ὡροῖο, ὅπως ἀκριβῶς ταιριάζει σ' ὅλα τὰ τοιαῦτα εἶδους σοβαρὰ περιοδικὰ. Καὶ ἡ «ΥΔΡΙΑ» εἶναι καὶ σοβαρὸ καὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου λογοτεχνικὸ περιοδικὸ με ἐξέλιξη καὶ εὐρύτερες λογοτεχνικὲς προοπτικές.

Είναι πρὸς τιμὴν τῶν ἐκλεκτῶν φίλων λογοτεχνῶν τῆς Πάτρας, οἱ ὁποῖοι συνέλαβαν τὴν ἰδέαν νὰ καλύψουν ἓνα τεράστιο κενὸ πού ὑπῆρχε στὴν πόλη. Ἦταν καιρὸς νὰ πάψει ἡ Πάτρα νὰ λέγεται ἡ «πόλη μὲ τὶς πολλὰς διαλέξεις» καὶ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ κάτι σημαντικότερο, οὐσιαστικότερο καὶ ἀναγκαῖο. Μὲ ἓνα λογοτεχνικὸ περιοδικὸ μεγάλης πνοῆς καὶ μακρᾶς διάρκειας, τὸ ὁποῖο θὰ προβάλλει καὶ θὰ ἀντιπροσωπεύσει ἀντάξια τὴν Πάτρα. Οἱ λογοτέχνες πού τὸ φροντίζουν καὶ τὸ ἐπιμελοῦνται ζωῶνουν μεγάλη ἀγάπη γιὰ τὴν «ΥΔΡΙΑ», πάθος γιὰ τὴν ποίηση, τὴ γλώσσα καὶ τὸ πνεῦμα γενικότερα καὶ δὲν κινούνται ἀπὸ ταπεινὰ ἐλαττήρια κέρδους ἢ ἐπίδειξης. Πρόκειται περὶ ἀνθρώπων ἀναστήματος καὶ ἤθους καὶ μοναδικὸς τοῦς σκοπὸς εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς πόλης τῶν Πατρῶν. Φιλοδοξία τοὺς νὰ ἀγκαλιάσουν ὅλες τὶς πνευματικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου, καὶ πρὸ παντὸς τοὺς νέους σὲ μιὰ πρωτοποριακὴ ἐξόρμηση καὶ νὰ δώσουν ὅ,τι ἐκλεκτό, ὑψηλὸ καὶ ὠραῖο διαθέτουν. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὸ ἐπιτύχουν, γιατί ὅπως εἶπα καὶ προ-

ηγουμένως, οἱ διαλεκτοὶ λογοτέχνες ἔχουν τὸ πάθος τῆς ἀνθρωπιάς, τῆς ἐκλεκτικότητος καὶ τῆς ποιότητος.

Στὸ σημεῖο τοῦτο πρέπει καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος τῆς Πάτρας νὰ δείξει τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς του, τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν προτίμησίν του, νὰ ἐνθαρρύνει τοὺς ἀξιους πρωτοπέρους καὶ νὰ τοὺς ἐνισχύσει μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα γιὰ τὸ καλὸ τῆς πόλης καὶ τῆς μεγάλης πνευματικῆς κληρονομίας τῆς. Προσωπικὰ χάρηκα γι' αὐτὴ τὴν ὠραία ἐμπνευση καὶ ἀπὸ καρδιά εὐχομαί ἐπιτυχία καὶ ἀνέδρασμα πρὸ ψηλά.

Τελευταῖα ἔγινε πολὺς λόγος καὶ γράφηκαν πολλὰ εὐστοχα καὶ ὠραῖα ἀπὸ πολλοὺς καὶ διαλεκτοὺς διανοουμένους σχετικὰ μὲ τὴν πνευματικὴ ἀπετελμάτωση τῆς ἐπαρχίας. "Ἄς ἀναζητήσουμε ὅλοι μας τὸν τρόπο τῆς θεαπείας κι' ἕνας τοιοῦτος νομίζω θὰ εἶναι ἡ ὁμολογία καὶ ἡ ἀγάπη τῶν ἐπαρχιωτῶν πρῶτα μετὰ τοὺς κι' ὕστερα θ' ἀκολουθήσουν καὶ τ' ἄλλα. "Ἄς τὸ εὐχηθούμε κι' ἄς τὸ ἐλπίσουμε.

ΩΝΤΑΣ ΠΕΡ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ

ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ (1917 - 1965)

Ὁ Τάκης Χατζηθανασίου ἦταν τυπικὸς ἐπαρχιωτὴς λογοτέχνης, ἐστραμμένος ὁλοκληρωτικὰ στὴν ποίηση τῆς Παλαμικῆς Σχολῆς καὶ τῶν σχετικῶν τῆς. Σ' αὐτὴ ὅμως τῇ θέσῃ εἶχε πετύχει ἓνα τονικὸ ρυθμὸ πού ἀναγόταν σὲ κάτι ἐσώτερο καὶ μαζὶ λειτουργικὸ στὴν ποίηση πού ἔγραφε. Ἐνιωθε τὴν τονικὴ μουσικὴ ἀκαμὰ μέσα του, ὥστε ἦταν μᾶλλον ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἔκείνων τῶν Σχολῶν κι ὅχι ἀπλὸς μιμητής. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν τονικότητα παρὰσφύονταν ὁ λόγος του κι ἔφτανε συχνὰ στὸ τυπικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἰσχυρῆς ἔκφρασης τοῦ νὰ ἐξαφανίζονται τὰ ἄρθρα καὶ ὅσα ἐμπόδιζαν τὸ ρυθμό. Δὲν ὁλοκληρῶσε λοιπὸν καμμιά γλώσσα ὁ Τάκης Χατζηθανασίου.

Ἀντλήσε ὅμως ἀπὸ ἄλλου γιὰ τὴ βασικὴ μορφή τῆς ποιήσεώς του: ἀπ' τὴν ἀνθρωπιά καὶ τὴν ἀγάπην του γιὰ ὅλα, ἀπὸ τὴν ἐπιβεβαίωση τοῦ καλοῦ στὶς σχέσεις του μὲ πλῆθος ἀνθρώπων κάθε εἶδους, ὅσο κι ἂν αὐτοὶ τὸν ἔβλεπαν ὁ καθένας μὲ τὸ δικὸ του τρόπο. Ἡ ἀγάπην του αὐτῇ, ἐκκινημένη ἀπὸ θερησκευτικά, θρησκευολογικά πρὸ σσιστά, βιώματα, εἶχε φτάσει σὲ μιὰ προσωπικὴ βεβαιότητα, στηριγμένη σὲ βασικά κείμενα καὶ θέσεις τῆς ἀνθρώπινης θερησκευτικότητος: μιὰ κατασκευασμένη ἴσως θέση, ἀλλὰ μὲ βάθος καὶ πλάτος τέτοιο πού ἀνοίγε προοπτικὲς καὶ ἴσως θὰ ὀδηγοῦσε σὲ κάποιον εἶδος πρωτοτυπία. Κι ἂς σημειώσουμε πὼς ἔτσι πού εἶναι τὰ ποιήματα τοῦ Τάκη Χατζηθανασίου, εἰσάγουν (μὲ ἀσαφῆ βέβαια τρόπο καὶ χωρὶς ἔτοιμη, ζωντανή γλώσσα) ἀνατολικὲς σκέψεις στὸ χῶρο μᾶς κάποιας ποι-

ησης—πού, ὅποια κι ἂν εἶναι, δὲν τῆς ἀξίζει νὰ μένει, ὅπως μένει, ἀδιάβαστη.

Ὁ Τάκης Χατζηθανασίου εἶχε συμμετάσχει σὲ προσπάθειες νὰ ὁργανωθῇ ἡ πνευματικὴ Πάτρα: θυμᾶμαι μιὰ τέτοια πολυπρόσωπη καὶ μάταια συγκέντρωση στὸ φιλόξενο, ὁμορφοσπίτι του, πού ἔληξε ἄκαρπη (ἀπ' αὐτὰ κατὰ ἔξορον, καὶ τώρα, ἡ ΤΑΡΙΑ). Ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἐκδώσει τίποτα δικό του, ἴσως γιὰ τὸ πόνεμα καὶ ἀγάπαγε πολὺ τὴν ποίησίν του. Μετὰ τὸ θάνατό του ἐκδόθηκε τὸ βιβλίο του «Μολπές» (1967) καὶ παρουσιάστηκαν 24 τριολέττα καὶ 30 τετράστιχα ἀπὸ τὶς «Ἀστραπὲς καὶ Διακάδες» του (ἀπ' ὅπου καὶ τὰ τέσσερα ποιήματα πού δίνονται ἔδῳ) στοὺς «Σύγχρονους Πατρινούς ποιητὲς» (1972). Ἀπ' ὅσο ξέρω, ἔγραφε ἢ ξαναδοῦλενε στὸν τελευταῖο του καιρὸ τὴ «Δανιηλίδαν», θεατρικὸ ἔργο, σὲ μιὰ φόρμα πρωτότυπη, ἀλλιώτικη, ἀπὸ τὴν ἀποψη κυρίως τῆς συλλήψεως τοῦ χρόνου καὶ τοῦ μύθου.

ΑΧ ΜΗ ΜΟΥ ΔΕΡΝΟΤΗ ΤΗΝ ΕΛΙΑ

Στὴ ρίζα σου, ὁμορφὴ μου ἐλιά, ξαπόστασα
γιὰ λίγο,
μὲ τὰ χέρια μου τυλίγω τὸ θεῖο σου τὸ κορμί,
καὶ σὲ φιλῶ καὶ σοῦ μιλῶ καὶ τὴν καρδιά μου
ἀνοίγω,
στὴ ρίζα σου ὁμορφὴ μου ἐλιά, ξαπόστασα γιὰ
λίγο.
Ἀχὼ στὸ χτυποκάρδι σου τὴν προσμονὴ γιὰ
τρώγο,
σκλάβαν, βουβὴ καὶ στὸ ραβδί, πού οἰχεται
μ' ὀρμή.